

BİR HZ. HÜSEYİN ÂŞIĞI: SON ASRIN MEÇHUL ŞAİRLERİNDEN BAHREDDİN VE DÎVÂNINDAKİ KERBELÂ MERSİYELERİ

Kamil Ali GIYNAŞ*

Özet

Mersiye, ölenin veya kaybedilen değerlerin ardından onu öven ve kaybının üzüntüsünü ifade eden şiirlerin genel adıdır. Türk edebiyatında ölenin kaybindan duyulan üzüntüyü dile getirmek, o kişinin iyi taraflarını anlatmak, ona karşı şairin ilgisini ifade etmek, kadere rıza göstermek, dünyanın geçiciliğini vurgulamak ve ölünün yakınlarını sabır ve metanete davet etmek gibi hususların ele alındığı bu lirik şiirlerin, din ve devlet büyükleriyle yakın akrabalar yanında özellikle Hz. Hüseyin ve Kerbelâ şehitleri için yazıldığı görülmektedir. Hz. Hüseyin'in şehit edilmesini anlatan Kerbelâ mersiyesi, Kerbelâ olayının gerçekleştiği tarihten bu yana İslam dünyasında birçok şair tarafından yazılmıştır. Kerbelâ mersiyesi, divanlarda ve başka eserler içinde yer almaktadır. Bu yazıda, 19. yüzyılın ikinci yarısı ile 20. yüzyılın ilk yarısında ömür sürdüğü anlaşılan Bahreddin'in bilinen tek nüshası M. Fatih Köksal'ın şahsi kütüphanesinde yer alan divanındaki değişik nazım şekillerinde kaleme alınmış yirmi sekiz Kerbelâ mersiyesi tanıtılacaktır. Şiirlerinde Bahreddin'le birlikte Bahri mahlasını da kullanan şairin, şiirlerinden Şabâniyye tarikatine mensubiyeti anlaşılacakla beraber mersiyesinde Hz. Hüseyin'e büyük bir sevgi beslediği görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bahreddin, Bahreddin divanı, Kerbelâ, mersiye, Kerbelâ mersiyesi

AN ADMIRER OF ST. HUSSEİN: KERBELA DIRGES IN DIWAN OF BAHREDDIN ONE OF THE UNKNOWN POETS OF THE LAST CENTURY

Abstract

Dirge is general name of poem after a decendent to express sadness of a valuable thing or to commend them. In Turkish literature, it is seen that lyric poems is written for religion and state leader, also especially Hz. Hussein and martyrs of Kerbelâ, to express regret the loss of the deceased, to explain aspects of that person's best interest for him, to express the poet, to show consent the destiny of the world, emphasize the transience, patience and fortitude to invite relatives of the deceased. Kerbelâ dirges describing the seizure of a martyr of Hz. Hussein, are written by a lot of poets from the date on which the Kerbelâ event occurred in the world of Islam. Kerbelâ dirges are located at diwans and other works. In this article,

* Dr., Ahi Evran Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Kırşehir/Türkiye, kagiyinas@gmail.com

twenty eight Kerbelâ dirges at the Bahreddin diwan, which are unique copies in M. Fatih Köksal's personal library, will be introduced. Bahreddin lived between the second half of the 19th century and the first half of the 20th century. He wrote poems under the pseudonym Bahrî and Bahreddin, and he belongs to Shabaniyye sect. These dirges have been written by the poet with a great love for St. Hussein.

Keywords: Bahreddin, diwan of Bahreddin, Kerbelâ, dirge, Kerbelâ dirges

Giriş

Asırlardır bütün Müslümanları derinden etkileyen ve Hicri 10 Muharrem 61 (Miladi 10 Ekim 680) tarihinde meydana gelen Kerbelâ hadisesi¹ edebiyatımızda geniş bir şekilde işlenmiştir. Kerbelâ mersiyeleri², makteller³ ve muharremiyeler⁴ Kerbelâ hadisesi etrafında teşekkül etmiş edebî eserlerdir.

Mersiye; Arap, Fars ve Türk edebiyatlarında özellikle ölenin veya kaybedilen değerlerin ardından onu öven ve kaybının üzüntüsünü terennüm eden şiirlerin genel adıdır (Toprak, 2004: 215).

Kerbelâ mersiyeleri, İslam tarihinin önemli bir olayı durumunda olan Hz. Hüseyin'in şehit edilmesini konu edinen mersiyelerdir. Arap edebiyatında H. 61'deki bu olayı hemen takip eden zamanlarda söylenmeye başlayan mersiyeler, İran edebiyatında Şiiliğin resmî mezhep olarak kabul edildiği XVI. yüzyıldan itibaren görülür. Türk edebiyatında ise İran edebiyatına göre daha önce (XV. yüzyıl) yazılan Kerbelâ mersiyeleri vardır (Çağlayan, 1997: 72).

Bu yazıda Bahreddin isimli şairin divanındaki Kerbelâ mersiyeleri muhteva yönünden incelenecek ve mersiyelerin metnine yer verilecektir.

A. Bahreddin Kimdir?

Şairin kimliği hakkında kaynaklarda hiçbir bilgiye ulaşılamamıştır. Şiirlerinden Halveti olduğu, Halvetiliğin Şabaniyye koluna mensup olduğu anlaşılmaktadır. Divân'daki 46. şiirde Halvetilerin özellikleri anlatılmaktadır ve şiirin redifi de "Halvetilerdir" dir:

Bülbül-i şeydâ Halvetilerdir

Hem gül-i ra' nâ Halvetilerdir (46/1)

Şair, birkaç beyitte Şabân-ı Veli'den “pirimiz” ve “pîrim” şeklinde bahsetmekte (94/9, 208/1), ayrıca Dîvân'daki 78 ve 79. şiirlerde Şabânîlerin vasıflarını anlatmaktadır. “Şabânîler” redifli şiirin matla beyti şudur:

Kün fe-kânîñ hûkmüne fermân olur Şa' bânîler
Ol sarây-ı vahdete mihmân olur Şa' bânîler (78/1)

Dîvân'da şairin Şeyh Şabân-ı Veli'ye mensubiyetini gösteren pek çok işaret bulmak mümkündür (133, 173, 260. Şiirler).

Bahredden hakkında ulaşılabilen tek yazılı kaynak Abdülbaki Gölpınarlı'nın *Alevî Bektaşî Nefesleri* isimli eseridir. Eserin sonunda, şairin Dîvân'ında da yer alan bir şiiri vardır: Gölpınarlı'nın da eserinde yer verdiği (Gölpınarlı 1992: 327) hece ölçüsüyle yazılmış şiirin ilk dörtlülüğü şöyledir:

Bilmem ne óÂl oldu baña
Sen ben miyim ben sen misiñ
CÂn maóv oldu cÂnÂn beúÂ
Sen ben miyim ben sen misiñ

B. Dîvân

Dîvân'ın tespit edilebilen tek nüshası M. Fatih Köksal'ın şahsi kütüphanesinde Yz. 27, D. 2 numarada kayıtlı bulunmaktadır.

Nüsha tavsifi:

295x210 mm, 235x165 mm ölçülerinde, sırtı gri bez kaplı kapakları ebrulu, çizgili büyük boy deftere, 45 yaprakta, 25 satırlı, başlıklar yeşil, yazılar siyah mürekkeple ve rik'a hatla yazılmış. Kırmızı mürekkeple çift sütun üzerine cedveli. 1b yüzündeki “Dîvân-ı Bahreddin” başlığı yeşil ve kırmızı renkli çiçek-yaprak bezemesiyle mihrabiye tarzında süslenmiş. Deftere sayfa numaraları verilmiştir. Dîvân'ın sonunda “Pek muhterem Hamdi Beg ağabegime hediye-i nâçizânem olmak üzere 20 Nisan 944” ibaresi ve altında bir imza bulunmaktadır. Dîvân metninden sonra “Mürşidlerin Evsâfi Hakkında Mühim Menkûbe” başlığı altında tasavvufi bazı kelimeler mevcuttur.

Baş: Hamdü li'llah besmeleyle bed' oldı ibtidâ
Nokta-i bâdan zuhûr itdi kitâb-ı Kibriyâ

Son: Mustafâ ismim visâl buldum bu dem Halikıma

Yazdı bu târihi Bahreddîn gulâm-ı Halveti

Eserin vikaye yaprağında “Dîvân-ı Bahreddîn, Müstensihî: İsmâ’il Nu’mân, 1359 Bursa” kaydı yer almaktadır. Dîvân’ın sonunda “Pek muhterem Hamdi Beg ağabegime hediye-i nâçizânem olmak üzere 20 Nisan 944” ibaresi ve altında bir imza bulunmaktadır.

Eserde toplam 298 şiir yer almaktadır. Şair bazı şiirlerinde “Bahreddîn” bazı- larında ise “Bahri” mahlasını kullanmaktadır. Eserde göze çarpan önemli bir husus şiirlerin çoğunda aruz hatalarının olduğudur⁵.

Bahreddîn Dîvânı’nda yirmi sekiz adet Kerbelâ mersiyesi bulunmaktadır⁶. Ayrıca şairin mersiye olarak kabul edilemeyecek bazı şiirlerinde de ehl-i beyte olan sevgisinin ne kadar derin olduğu görülmektedir.

C. Dîvân’daki Kerbelâ Mersiyelerinin Muhtevâsı

Dîvân’daki Kerbelâ mersiyelerine bakıldığında genellikle hadisenin meydana geldiği Muharrem ayına değinildiği görülmektedir. Muharrem ayı mersiyelerde Mu- harrem, mâh-ı Muharrem, Muharrem mâhı, şehri-i mâtem şeklinde belirtilmektedir:

MÂh-ı Muóarrem yine tÂzelendi derd ü âam

MÂtem-i şÂh-ı şehid ile cihÂn üoldu tÂmÂm (10/1)⁷

Gönül âlûde oldu derd ü ğamla şehri-i mâtemde

Siyâh-ı hüzn ü hicrân şardı etrâfımı bu demde (16/1)

Şair, birçok yerde Kerbelâ’da yaşananları adeta orada kendisi de varmış gibi anlatmıştır. Ayrıca, bu hadisenin anlatılamayacağını, kalemin yazmaktan âciz oldu- ğunu, hikmetinin ancak Allah tarafından bilineceğini de söyler:

Ben dedim bu mâddenin tafşilini eyle beyân

Dedi Bahri̇ harf u şavtla fehm olunmaz mâ-cerâ (1/5)

Harf ü şavt u ‘akl u fikr bu nükteyi olmaz muhîṭ
Bu muşîbet hikmetin ancak bilir Rabbü’l-vedūd (2/3)

Mersiyelerde en çok işlenen konulardan biri Hz. Hüseyin’in Kerbelâ’da susuz bırakılmasıdır (3/4, 4/7, 9/7, 11/4, 15/2). Hatta bir beyitte Fırat’a bile hayâsız denilmiş ve kıyamete kadar kan aksın ve ondan kimse içmesin şeklinde beddua edilmiştir:

Vermedi bir kıatre şuyu ol Fırât-ı bî-ḥayâ
Haşre dek tâ kan aksın içmesin andan bir er (5/3)

C. 1. Yas

Mersiyelerde dikkati çeken hususlardan biri de şairin Kerbelâ vakasından derin bir ıstırap duyduğudur. Acıdan şairin arz ve sema, arş ve yer başına zindan olur, vücut mülkü baştan başa yanar, kebaba döner, çâk çâk olur, gece gündüz kan ağlar, nâle ve feryâdı arşa erişir, inlemesi ve ağlaması halkı rahatsız eder, bağıri kan olur, ehl-i beytin âhından mecnuna döner, cihânı gözü görmez, vücudu umman olur, varlığı al kana boyanır, gözü bir an rahat uyku görmez, yediği katran içtiği hamîm (çok sıcak, kaynar nesne) olur, vs.:

Âh bugün neş’e-i sūzâna oldum mübtelâ
Başıma zindân olur arz u semâ ‘arş u şerâ (1/1)

Bu Bahreddîn derd ile kanlar döker dem-be-dem
Ehl-i beyt ḥaqqı için rahîm eyle ḥayru’l-enâm (10/7)

O mazlûm ehl-i beytiñ zârını Bahrî tıyâr her an
Aniñçün her ta‘âm kıatrân u meşrûbât ḥamîm oldu (19/5)

Şair başkalarını da yas tutmaya teşvik eder:

Sever iseñ Muştafâ’yı
Ḥamse-i Âl-i ‘Abâyı
Tut mâtem-i Kerbelâ’yı

Şâh Hüseyin'im ne hâldedir (4/10)

Mersiyelerde şairin yanı sıra cansız varlıklar da yas tutar. Ehl-i beytin sûzuna cihân yanar, arş-ı a'lâ kan döker, cümle kâinat mâtem tutar, yer ve gök kan ağlar, semâvât u zemîn inler, âsumân ağlar, kevn ü mekân inler, arş ve kürs durmadan ağlar:

Ehl-i beyt Âh feryÂd eyler

èArş kürs ùrmaz aâlar

Ol òÂk nice úarÂr eyler

ŞÂh Óüseyin'im ne óÂldedir (4/4)

C. 2. Övgü

Mersiyelerde, övülen kişilerin başında Hz. Hüseyin gelmektedir. Hz. Hüseyin; Hakk'ın nûru yüzünde zâhir, Muhammed Mustafâ'nın göz sevinci, Şâh-ı şehîd, müminlerin rehberi, şehidlerin serdarı, yektâ-yı kudret, dürr-i pâk-i Mustafâ vs. şeklinde övülmektedir.

Hz. Hüseyin ile birlikte, Hz. Muhammed, Hz. Fatma, Hz. Hatice ve On İki İmam çeşitli vasıflarla övülmektedir:

Vechiñde ôÂhir nÿr-ı Óaú ceddin̄ Muóammed yÀ Óüseyin

Óaú içindir lâ *raybe fih* saña muóabbet yÀ Óüseyin

Óayru'n-nisÂdır maèdeniñ gevherisiñ ŞÂh Óaydar'ın

Faòr-i resşldur rehberiñ cÂhiñ velÂyet yÀ Óüseyin (14/1-2)

C. 3. Dua ve Beddua

Mersiyelerde, Hz. Hüseyin'in ve yanındakilerin şehit edilmesinden duyulan üzüntüden dolayı duadan çok beddua yer almaktadır. Dua edilen beyit:

Bu Baħreddin derd ile řanlar döker dem-be-dem

Ehl-i beyt ĥaķķı için raħm eyle ĥayru'l-enâm (10/7)

Beddua edilen kişilerin başında Yezid gelmektedir. Ayrıca, Yezid'in kavmine, ona tabi olanlara, ceddine, İbni Ziyâd'a ve İbni Sa'd'a da beddua edilmektedir:

Laènet saña úavmine âad hezÂr hem ceddine

HevÂ-yı nefse uyup úaâd etdiñ maôlÿmÂna (15/7)

Rÿz şeb ibni ZiyÂd'la ibni Saèd'a laènet

Bu òuâÿâa mübtelÂyım YÂ Óüseyn-i KerbelÂ (17/8)

C. 4. Adı Geçen Kişiler

Mersiyelerde en çok adı geçen kişi şüphesiz Hz. Hüseyin'dir. Onunla birlikte Hz. Muhammed, Hz. Hatice, Hz. Fatma, dört halife, On İki İmam (1. İmam Ali el-Murtazâ 2. Hasan el-Hulk er-Rızâ 3. Hüseyin Şâh-ı Şehîd-i Kerbelâ 4. Ali Zeynel Âbidîn 5. Muhammed Bâkır 6. Cafer es-Sâdık 7. Mûsâ Kâzım 8. Ali Rızâ 9. Muhammed et-Takî 10. Ali en-Nakî 11. Hasan el-Askerî 12. Muhammed Mehdi) ismen, on dört masum ise "çârdeh ma'sûm" şeklinde diğer İslâm büyükleri olarak anılırlar.

Kötü olarak anılan kişilerin başında Yezîd gelmektedir. Kötü olarak anılan diğer kişiler: Kufe valisi İbni Ziyâd (İbni Mercân olarak da geçmekte), ordu komutanı Ömer bin Sa'd, Valiyi Hz. Hüseyin'e saldırması için tahrik eden, Hz. Hüseyin'e ilk saldıranlardan ve yanındakileri de ısrarla saldırmaları için tahrik eden Şimr.

Sonuç

Bu çalışmayla, şairlerinden Şabâniyye tarikatine mensup olduğu anlaşılan ve kimliği hakkında kaynaklarda hiçbir bilgiye rastlanılmayan Bahreddin'in, divanında yer alan mersiyeler içerik yönünden değerlendirilmiş ve mersiyelerin metinleri yayımlanmıştır.

MERSİYELER

1*

Vezin: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Âh bugün neş'e-i sūzāna oldum mübtelā
Başıma zindān olur arz u semā ' arş u şerā
- 2 Çün su'âl etdim dile bu hayrete bā' iş nedir
Der a ğāfil lāle-reng oldu zemīn-i Kerbelā

- 3 Söyledim neden kızardı ol zemīn-i muḥterem
Der şehīd oldu o vādīlerde dürr-i Muṣṭafa
- 4 Ben dedim nā-ḥaḳ mı şehīd eylediler onu⁹
Der o ma^ʿ şūmlarda zann eder misiñ nefis ü hevā
- 5 Ben dedim bu māddeniñ tafşīlini eyle beyān
Dedi Bahrī ḥarf u şavtla fehm olunmaz mā-cerā

2*

Veziñ: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 N'oldu ey dil yine yandı ser-te-ser mülk-i vücūd
Şāh Hüseyiñiñ kışşasın ^ʿ ayn-ı gönül kıldı şühūd
- 2 Nicedir ol kışşa bildir sen bize ey meh-liḳā
Der nice ta^ʿ rif edem bu māddeyi yoḳdur ḥudūd
- 3 Ḥarf ü şavt u ^ʿ akl u fikr bu nükteyi olmaz muḥīṭ
Bu muşībet ḥikmetin ancaḳ bilir Rabbü'l-vedūd
- 4 ^ʿ İlm-i ḥādiş nice idrāk eylesin bu kışşayı
Ḥayretinden ins ü cinn mest bī-mecāl kıldı sücūd
- 5 Ehl-i beytiñ sūzudur Bahreddīn'i eden kebāb
Şad hezār olsun selām her birine mişl-i Uḥūd

3*

Veziñ: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Ey şabā şāh-ı şehīdimden baña ver bir ḥaber
Kerbelā'ya uğradıñ mı onda gördüñ mü eşer

Nūr-ı vücūdu tîğ-ı a' dā ile şöyle ser-te-ser
 Güller açmış kıdd-i mevzūnu gūyā mişl-i şecer
 Nice cür'et eyledi bu kāra mel' un Şimr-i ħar
 La' net olsun ol ħabīse ħaşre dek etmem zarar

2 Ol Yezīd-i bed-fi' āl bilmez Muḫammed ħürmetin
 Ümmetiyem deyü eyler da' vā-yı neketin
 Zūlm edip yıkdı nübüvvet gülşeniniñ şevketin
 Şüphe yok bulmaz o zālimler Ḥudā'nıñ rahmetin
 Nice cür'et eyledi bu kāra mel' un Şimr-i ħar
 La' net olsun ol ħabīse ħaşre dek etmem zarar

3 Şāh-ı dīn miḫrāb u minberdi imān aşḫābına
 Sırr-ı zātı secdegāh-ı lā raybe fīh¹² erbābına
 İbni Mercān kılmadı ħürmet resūl evlādına
 Kāfir oldu Sa' d'ın oğlu ṭayanıp ' inādına
 Nice cür'et eyledi bu kāra mel' un Şimr-i ħar
 La' net olsun ol ħabīse ħaşre dek etmem zarar

4 Gör ne mel' undur gürūh-ı ḫā' inullāhı ħor
 Cīfe-i dünyā için dīn-i Resūlullāh' ı ħor
 Cümlesi emr-i Yezīd ile olur dergāhı ħor
 Bir içim şu vermeyip sūzān içinde şāhı ħor
 Nice cür'et eyledi bu kāra mel' un Şimr-i ħar
 La' net olsun ol ħabīse ħaşre dek etmem zarar

5 Bu cefāya olmadı rāzī Cenāb-ı Kibriyā
 Qan döker tā ħaşre dek billāh Muḫammed Muştafā
 Sāki-i Kevşer iken ' atşāndır el-ān Murtażā
 Mātemiyle çāk çāk oldu velī Baḫrī gedā
 Nice cür'et eyledi bu kāra mel' un Şimr-i ħar
 La' net olsun ol ħabīse ħaşre dek etmem zarar

4*

Veziin: 8'li hece ölçüsü¹⁴

- 1 Bād-ı şabā bir haber ver
Şāh Hüseyn'im ne hāldedir
Ehl-i beytden bir eşer ver
Şāh Hüseyn'im ne hāldedir
- 2 Kerbelā'ya uğradıñ mı
Şāh Hüseyn'imi gördüñ mü
Pâyine yüzüñ sürdüñ mü
Şāh Hüseyn'im ne hāldedir
- 3 Allāh için olsun şabā
Bir toğru cevāb ver baña
Nicedir Āl-i Muştafā
Şāh Hüseyn'im ne hāldedir
- 4 Ehl-i beyt āh feryād eyler
‘Arş [u] kürsî тұrmaz ağlar
Ol hāk nice qarār eyler
Şāh Hüseyn'im ne hāldedir
- 5 Ceddi Muḥammed Muştafā
Pederi Şāh-ı lā fetā
Māderi bil Ḥayru 'n-nisā
Şāh Hüseyn'im ne hāldedir
- 6 Ol vādīde nice hāli
Ḥaḳ'dan ğayrı yoğ mu‘īni
Yezīd şarmış civārını
Şāh Hüseyn'im ne hāldedir

7 Bir kaçre şu vermez zālīm
Yanar ehl-i beyt-i mazlūm
Şehīd oldu bunca ma' şūm
Şāh Hüseyn'im ne hāldedir

8 Āh inīler kevn ü mekān
Mātem kılar ehl-i imān
Çan döker muhibb-i hānedān
Şāh Hüseyn'im ne hāldedir

9 Mazlūmān-ı ehl-i beytiñ
Hāline ağlar āsumān
Arz u semā nemnāk olur
Şāh Hüseyn'im ne hāldedir

10 Sever iseñ Muştafāyı
Hamse-i Āl-i ' Abāyı
Tut mātem-i Kerbelā 'yı
Şāh Hüseyn'im ne hāldedir

11 Hasret ile şubḥ u mesā
Dem çek cigerden dā'imā
Cāniñ fedā kıl Baḥriyā
Şāh Hüseyn'im ne hāldedir

5*

Vezin: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1 Yansın ' ālem ser-te-ser [hiç] kalmasın zerre eşer
Ma' dūm olsun baḥr u ber ehl-i bey(i)tden yok ḥaber

2 Nicedir āhvālleri [hem] Kerbelā'da ḥalleri
Bağlı her cānibleri ' aţşandır Şāh-ı Kevşer¹⁶

- 3 Vermedi bir kaçre şuyū¹⁷ ol Fırāt-ı bī-ḥayā
Haşre dek tā ḳan aḳsın¹⁸ içmesin andan bir er
- 4 Zülmetde ḳaldı ‘ālem ol şāh düşünce ḥāke¹⁹
Ḥayrete düşdü cihān yanmadı şem‘a [vü] şerer
- 5 Bahriyā her dem-be-dem gözleriñ ḳan ağlasın²⁰
Mātem-i ehl-i beytten ğayrı ḥiç bilmem keder

6*

Vezin: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Cūş edip derd-i derūnum tāzelendi yāremiz
Yoḳdur āḥ u fiġāndan ğayrı ḥiç bir çāremiz
Kerbelā vādīlerinde ser-nigūn meh-pāremiz
Hicr ile ḥayretlere düşdü bu dil-i āvāremiz
‘Andelībiz lī ma‘ allāh²² bāġıdır gül-zāremiz
Rehberimizdir Ḥüseyn hem mātem-i envāremiz
- 2 Zūlm ile söndürdüler nūr-ı çerāġ-ı Aḥmed’i
Ḥūnla²³ tezyīn tdiler ol serv-ḳaddi ḳāmeti
Şu‘le urdu ‘arş-ı a‘lāya o ḥūnuñ ḥumreti
Ḳıldı cümle kā’ināt mātem añıp bu miḥneti
‘Andelībiz lī ma‘ allāh bāġıdır gül-zāremiz
Rehberimizdir Ḥüseyn hem mātem-i envāremiz
- 3 Bilmedi miḳdārın ol şāhıñ gürūh-ı zālīmīn
Yıḳdılar bāġ-ı nübüvvet kişveriniñ gülşenin
La‘netu’llāhi ‘alā ḳavm-i Yezīd-i ecma‘īn
Ḥānedān-ı Muştafā oldu ḳamu mātem-güzīn
‘Andelībiz lī ma‘ allāh bāġıdır gül-zāremiz
Rehberimizdir Ḥüseyn hem mātem-i envāremiz

- 4 Ḳurratü'l-‘ayn²⁴-ı Muḥammed Muṣṭafâ ibn-i ‘Alî
Mâderi ḥayru’n-nisâdır hem velîler ekmeli
Enbiyâ’-i sâlifîn şâh-ı şehîddir efḍali
Mâ-verâ-yı nūr durur nūr-ı Muḥammed Muṣṭafâ
‘Andelîbiz lî ma‘ allâh bâğıdır gül-zâremiz
Rehberimizdir Ḥüseyn hem mâtem-i envâremiz
- 5 Derd ile gel tâzele Baḥrî gedâ bu mâtemi
Nâle vü feryâdını ‘arşa erişdir her demî
Çün zemîn ü âsmân döker bu mâtemle nemi
Bu güne ḥürmet kılan olur [o] şâhın maḥremi
‘Andelîbiz lî ma‘ allâh bâğıdır gül-zâremiz
Rehberimizdir Ḥüseyn hem mâtem-i envâremiz

7*

Vezin: - . - - / - . - - - / - . -

- 1 Dil Muḥarrem’dir bugün âh eylegil
Derd-i ehl-i beyt ile vâh eylegil
- 2 ‘Arş u kürs²⁶ efğân edip nâlân eder
Mâtem ile çarḥı siyâh eylegil
- 3 Ḳalb evin beytü’l-ḥazen kıl şöyle kim
Derd-i şâha gönlün âgâh eylegil
- 4 Vermedi bir kaçre âb kavm-i Yezîd
Cân virüben hem-demiñ şâh eylegil
- 5 La‘ net et kavm-i Yezîd’e rûz [u] şeb
Baḥriyâ şâhını penâh eylegil

8*

VeZin: . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

- 1 İlähî Muştafâ hâkķı ‘ adūdan intikāmım al
‘ Aliyyü’l-Murtażâ hâkķı ‘ adūdan intikāmım al
- 2 Hādīce sīne-i şāf²⁸ ğarķa-i elţāf-ı Aħmed’dir
O pāk ‘ işmet-serâ hâkķı ‘ adūdan intikām al
- 3 Çü kıldıñ nāzenīn ‘ arş u berin aķdemü’l-ķadem
Hemān Hāyru’n-nisâ hâkķı ‘ adūdan intikām al
- 4 Cihāna ser-firāz kıldıñ cemī‘ -i ħüsn ü aĥlāķla
Hāsan ħulķ-ı Rızâ hâkķı ‘ adūdan intikām al
- 5 Beliyyâtı o ĥāk-i Kerbelâ’da anda ĥatm etdiñ
Hüseyn-i Kerbelâ hâkķı ‘ adūdan intikām al
- 6 Aña hem-rāh olan yok derd içinde evvel ü āħir
‘ Alī Zeynü’l-‘ Abâ hâkķı ‘ adūdan intikām al
- 7 İmām Bākır gibi bī-kes ķalup dergāhına geldim
İmām Ca‘fer hüdâ hâkķı ‘ adūdan intikām al
- 8 ‘ Adūlar içre ķaldım şāh İmām Mūsī-yi Kāzımveş
O şāh-ı Belĥ Rızâ hâkķı ‘ adūdan intikām al
- 9 Taķī vü yâ Naķī hem ‘ Askerī hâkķı ‘ adālet ķıl
O Mehdī meh-likâ hâkķı ‘ adūdan intikām al
- 10 Baña da zūlm ederler ķār-deh-i mazlūm gibi nâ-ĥaķ
O nesl-i bā-şafâ hâkķı ‘ adūdan intikām al

- 11 Bu Bahre'd-dîn'e nâ-ḥaḫ ḡadr edeni ḳoyma uḫrāya
Bu dem Āl-i ' Abā ḥaḫḳı ' adūdan intīḳām al

9*

Vezin: 16'lı hece ölçüsü³⁰

- 1 Muḫarrem māhıdır bugūn mātem ḳıl ey dilā mātem
Şehīd oldu Ḥüseyn mazlūm mātem ḳıl ey dilā mātem
Selāmullāh ṣāh Ḥüseyn'e ṣad hezār ṣāhum Ḥüseyn'e
La' net ḳātil-i Ḥüseyn'e āh Ḥasan'a vāh Ḥüseyn'e
- 2 Eyledi bir fitne Mervān ağladı zemīn āsumān
Ehl-i īmān oldu giryān mātem ḳıl ey dilā mātem
Selāmullāh ṣāh Ḥüseyn'e ṣad hezār ṣāhum Ḥüseyn'e
La' net ḳātil-i Ḥüseyn'e āh Ḥasan'a vāh Ḥüseyn'e
- 3 Ḳuruldu bāzār-ı fitne Yezīd mel' ūn emri ile
Ḳaşd etdi bunca mazlūma mātem ḳıl ey dilā mātem
Selāmullāh ṣāh Ḥüseyn'e ṣad hezār ṣāhum Ḥüseyn'e
La' net ḳātil-i Ḥüseyn'e āh Ḥasan'a vāh Ḥüseyn'e
- 4 İbni Ziyād-ı ḳaltabān ehl-i beyte vermez amān
Cem' etdi nice zālīmān mātem ḳıl ey dilā mātem
Selāmullāh ṣāh Ḥüseyn'e ṣad hezār ṣāhum Ḥüseyn'e
La' net ḳātil-i Ḥüseyn'e āh Ḥasan'a vāh Ḥüseyn'e
- 5 Sevḳ eyledi Kerbelā'ya tuḡyān etdi Muṣṭafā'ya
Cevr etdi ehl-i ' Abāya mātem ḳıl ey dilā mātem
Selāmullāh ṣāh Ḥüseyn'e ṣad hezār ṣāhum Ḥüseyn'e
La' net ḳātil-i Ḥüseyn'e āh Ḥasan'a vāh Ḥüseyn'e

- 6 ‘ Amr-ı la‘ ındir ser-‘ asker Şimr çekdi şāha h̄ançer
Gör n’oldu āl-i Peyğamber m̄atem kıl ey dilā m̄atem
Selāmullāh şāh H̄üseyn’e şad hezār şāhum H̄üseyn’e
La‘ net k̄ātil-i H̄üseyn’e āh H̄asan’a vāh H̄üseyn’e
- 7 Vermediler bir k̄atre āb ma‘ şūmlar şöyle teşne-yāb
Cigerleri oldu kebāb m̄atem kıl ey dilā m̄atem
Selāmullāh şāh H̄üseyn’e şad hezār şāhum H̄üseyn’e
La‘ net k̄ātil-i H̄üseyn’e āh H̄asan’a vāh H̄üseyn’e
- 8 Bu zālimler kılıp da‘ vā İslām’ız derlerdi h̄ālā
La‘ net ol kavme dā’imā m̄atem kıl ey dilā m̄atem
Selāmullāh şāh H̄üseyn’e şad hezār şāhum H̄üseyn’e
La‘ net k̄ātil-i H̄üseyn’e āh H̄asan’a vāh H̄üseyn’e
- 9 Ceddi Muḥammed Muştafā pederi ‘ Alī Murtażā
Māderleri ḥayru’n-nisā m̄atem kıl ey dilā m̄atem
Selāmullāh şāh H̄üseyn’e şad hezār şāhum H̄üseyn’e
La‘ net k̄ātil-i H̄üseyn’e āh H̄asan’a vāh H̄üseyn’e
- 10 Bilmediler miḳdārını dökdüler h̄ün-ı la‘ lini
Esīr edip a‘ yālını m̄atem kıl ey dilā m̄atem
Selāmullāh şāh H̄üseyn’e şad hezār şāhum H̄üseyn’e
La‘ net k̄ātil-i H̄üseyn’e āh H̄asan’a vāh H̄üseyn’e
- 11 Sevḳ itdiler ‘ uryān Şām’a yazmağa ‘ ācizdir h̄āme
Bu aḥvāl-i perişāna m̄atem kıl ey dilā m̄atem
Selāmullāh şāh H̄üseyn’e şad hezār şāhum H̄üseyn’e
La‘ net k̄ātil-i H̄üseyn’e āh H̄asan’a vāh H̄üseyn’e
- 12 Baḥrī gedā cān nişār et cānānı kendine yār it
Yezīd’e la‘ net hezār it m̄atem kıl ey dilā m̄atem
Selāmullāh şāh H̄üseyn’e şad hezār şāhum H̄üseyn’e
La‘ net k̄ātil-i H̄üseyn’e āh H̄asan’a vāh H̄üseyn’e

10*

Vezin: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Māh-ı Muḥarrem yine tāzelendi derd ü ğam³²
Mātem-i şāh-ı şehīd ile cihān ṭoldu tā[mā]m
- 2 Ehl-i beyt-i Aḥmed'in āh u fiġānı eri[şi]p
Kürs ile 'arşa hemān ra'şe verir [her] şubḥ u şām
- 3 Faḥr-i cihān Muştafā āh ile ḳanlar döküben
Ḥadīce hem Fātimā mātem ederler[di] müdām
- 4 Derd ile şāh Murtaẓā ṭutup çarḫıñ çenberin
Ḥayberveş şarşdırıp mülkü ḳılan inhidām³³
- 5 [Hem] imāmeyn-i Hümāmeyn yüz ṭutup ol ḫazrete
Zārılıkla derler yā Ḳāhir-i Zü'l-intiḳām
- 6 Baḥr-i 'adālet çoşub[an] ḫükmünü icrā ḳılar
Ol sebebden kā'ināt [hep] lerze eder ve's-selām
- 7 Bu Baḥre'd-dīn derd ile ḳanlar döker dem-be-dem³⁴
Ehl-i beyt ḫaḳḳı için raḥm eyle [ey] ḫayru'l-enām

11*

Vezin: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Ey gönül āh eyle kim geldi erişdi mātemiñ
Ḳalmadı kevn ü mekān içinde bir yār-ı maḫremiñ³⁶
Ḥüzn ü ğam āh u fiġān oldu enīs-i hem-demiñ
Kerbela aḫvāline inler semāvāt u zemīn
Ehl-i beyte zūlm eden zālime la'net her demiñ
Etdi la'net anlara ehl-i şimāl ehl-i yemīn

2. Kerbelā aḥvāli şöyle bağrımı ḥūn eyledi
 Ehl-i beytiñ sūz u āhı meni mecnūn eyledi
 Dīn[i] yok ḳavm-i ‘anīd cevrini efzūn eyledi
 Ḥānedān-ı Muştafā’niñ rāḫatın dūn eyledi
 Ehl-i beyte zūlm eden zālime la‘ net her demiñ
 Etdi la‘ net anlara ehl-i şimāl ehl-i yemiñ
3. Āh n’idem Şām ehli şāhımı şehīd eyledi³⁷
 Kūfe ḳavmi sūrmelendi eyledi ‘azīm düğün
 İbni Ziyād ile ‘Amr-ı Sa‘d’a la‘ net dūn bugün
 Ehl-i Muştafā’yı etdi ‘uryān ser-nigūn³⁸
 Ehl-i beyte zūlm eden zālime la‘ net her demiñ
 Etdi la‘ net anlara ehl-i şimāl ehl-i yemiñ
4. Vermedi bir ḳaṭre āb āh Muştafā evlādına
 Etdi cevr-i bī-şūmār Āl-i ‘Abā eṭfālīne
 Etdi la‘ net ins ü cin ḳavm-i Yezīd’iñ cānına
 Dökdü ḳan ‘arş u semā ma‘şūm-ı pākiñ zārına
 Ehl-i beyte zūlm eden zālime la‘ net her demiñ
 Etdi la‘ net anlara ehl-i şimāl ehl-i yemiñ
5. Düşmedi bir ḳaṭresi şāhiñ demi ḫāke ebed
 Ağdı ‘arşa enbiyā ervāḫına dedi meded
 La‘ net inzāl eyledi ol ḳavm için Rabbü’l-çāḫad
 Sen de la‘ net et bu ḳavme Baḫriyā gel etme red
 Ehl-i beyte zūlm eden zālime la‘ net her demiñ
 Etdi la‘ net anlara ehl-i şimāl ehl-i yemiñ

12*

Vezin: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Ey gönül oldu bugün şāh-ı şehīd ḫūnu revān
 Mazlūmān-ı ehl-i beytiñ sūzuna yandı cihān
 Āl-i Aḫmed Kerbelā deştinde ḳıldılar fiğān

Āh bugünde dest-i zālime düş oldu mazlūmān
Yād edip bu kışşayı iñler hemān iñler hemān
Çan döküp derd ile āh derler amān derler amān

2. Ol gürūh-ı zālīmānda merhāmetden yok eşer
Ehl-i beytiñ cānına şaldı sitemden bir şerer
Hānedān-ı Muştafā çanlar doker şeb tā-seher
Bilmedi miçdārını Şāh-ı şehīdiñ Şimr-i har
Yād edip bu kışşayı iñler hemān iñler hemān
Çan döküp derd ile āh derler amān dirler amān
3. Cīfe-i dünyāya tebdīl etdi dāreyn devletin
İbni Ziyād'la 'Ömer giydi fužüllük kisvetin
Yıkdılar bāğ-ı nübüvvet gülşeniniñ şevketin
İñletirler haşre dek yā hū Muhammed ümmetin
Yād edip bu kışşayı iñler hemān iñler hemān
Çan döküp derd ile āh derler amān dirler amān
4. La' net olsun ol Yezīd' iñ tābi' ĩne şad hezār
Mazlūmān-ı ehl-i beyte çulm ile etdirdi zār
Şayd-ı zālīm Muştafā evlādını kıldı şikār
Cümlesin 'uryān edip sevç etdi Şām'a nā-bekār
Yād edip bu kışşayı iñler hemān iñler hemān
Çan döküp derd ile āh derler amān dirler amān
5. Haşre dek yazsa çalem derd-i derūnumdan eger
Yazamaz bir noçtasın hem bilmez aşlından haber
Hānedān-ı Muştafā vermekdedir cān ile ser
Bende-i Āl-i ' Abādır Bahrī kemter çan doker
Yād edip bu kışşayı iñler hemān iñler hemān
Çan döküp derd ile āh derler amān dirler amān

13*

Veziin: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Hānedān-ı Muştafā'yım il ne derse o desin
anber-i Şāh Murtażā'yım il ne derse o desin
- 2 Varımı yađmāladı  aŖ ile rāhında anıñ
Bende-i Hıul-ı Rızā'yım il ne derse o desin
- 3 Tır-i a dā adı dilde Ŗera Ŗera yaralar
Dil-sūzān-ı Kerbelā'yım il ne derse o desin
- 4 Bāđ-ı hūsnūndür anıñ firdevsi tezyīn eyleyen
Kemter-i Zeynū'l- Abā'yım il ne derse o desin
- 5 Aldı nūrundan ziyā Ŗems ü amer ol dil-berin
āker-i Bāır Ŗehāyım il ne derse o desin
- 6 Lebleri hamr-ı ezel oldu cihāna Ca fer'ini
Ol İmāma piŖvāyım il ne derse o desin
- 7 Mūsi-i Kāzım gibi sultāna ul oldum Ŗükür
Meddāh-ı  Alī Rızā'yım il ne derse o desin
- 8 Edemez dil vaŖfını Ŗāhım Taıyyū's-ser-verin
Ben muıbb-i Şāh Nekā'yım il ne derse o desin
- 9 Şāh Hāsan el- Asker'ini kān-ı Ŗehāsından mūdām
Ben ümid-kār-ı  aayım il ne derse o desin
- 10 Mehdi'dir ol ser-verin ismi hidāyetdir iŖi
Mehter-i Ŗāhıbb-livāyım il ne derse o desin
- 11 ār-deh-i ma Ŗūmu yād etdike inler cān u dil
Rāhlarında cān-fedāyım il ne derse o desin

12 Ehl-i beytiñ hâk-i pâyıdır bu Baħre'd-dīn gedā
Maħrem-i Āl-i 'Abāyım il ne derse o desin

14*

Vezin: - - . - / - - . - / - - . - / - - . -

1 Vechiñde zāhir nūr-ı Hā ceddiñ Muħammed yā
Hüseyn
Hā içindir lâ raybe fih saña muħabbet yā
Hüseyn⁴²

2 Hāyru'n-nisādır ma' deniñ gevherisiñ Şāh
Hāydar'ıñ
Faħr-i resūldur reh-beriñ cāhıñ velāyet yā Hüseyn

3 Mü'minlere reh-ber olduñ Hā yolunda cāna
ıydıñ⁴³
Şehīdlere serdār olduñ rütbeñ şehādet yā Hüseyn

4 Zātıñ şifāt oldu Hā'a 'ibret-nümā olduñ halkā⁴⁴
Vücūduñ oldu muqlākā yektā-yı udret yā Hüseyn

5 Baħre'd-dīn mücrim kem-teriñ luftuñ recā eyler
senin
Hāvl-i maħşerde Kevşer'ıñ eyle mürüvvet yā Hüseyn

15*

Vezin: 14'lü hece ölçüsü

1 Māh-ı Muħarrem bugün tulu' etdi zamāna
Hānedāniñ fiğanı erişdi āsumāna

2 O deşt-i Kerbelā'dır vādi-i cevri miħnet
Şusuzluqla zālimān zulm etdi mazlūmāna

- 3 Ey zālīm-i bī-amān vay Yezīd-i bed-gümān
N’etdi saña Muştafā kıydiñ gene ĩmāna
- 4 uvvedeki buğzunu küfr ü ‘mā fişkıını
Bugün fi‘ le getirdiñ arışma Müslümāna
- 5 Bir aım fitnelerle yıdıñ esās-ı dīni
ıldı avāle zālīm seni ‘ādil Raħmān’a
- 6 Olur mu rāzı Allāh bu zulm-i bī-pāyāna
Ehl-i beytiñ gözyaşı döndü şöyle ‘ummāna
- 7 La‘ net saña avmine şad hezār hem ceddine
Hevā-yı nefse uyup aşd etdiñ mazlūmāna
- 8 Hürmet lazım şol avme ki nesl-i Muştafā’dır
Cem‘ i perişān edip mişāl etdiñ ırmāna
- 9 Muşhaf-ı kā’inātdır şıfātı maħz-ı zātdır
Minber-i ü hem miħrābdır lā-mekānda miħmāna
- 10 Şalāt et Muştafāya cümle Āl-i ‘Abāya
Şıddī-ı bā-şafāya hem ‘Ömer hem ‘Oşmān’a
- 11 Baħrī gedā cān verip yolunda ehl-i beytiñ
Küşte-i nev‘ anlardır yol dārü’l-emāna

16*

Vezin: . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

- 1 Gönül ālūde oldu derd ü ğamla şehir-i mātemde
Siyāh-ı hüzn ü hicrān şardı etrāfımı bu demde
- 2 Ou ille’l-meveddet⁴⁷ sırrı fi’l-urbā⁴⁸yı bünyān et
Egeri baħtiyār olma dilerseñ her dü ‘ālemde

- 3 Bu derdi añlamaz bî-derd olan ‘ avām ile ebrār
Mücerred ehl-i dil-i pāk ṭahāretle boyan derde
- 4 Gel ey merd-i vefā aldanma serāba muḥallādır
Gürūh-ı ehl-i beytiñ kıl tefekkür n’oldu meydānda
- 5 Cigerden dem çekip her dem gözünden āşikār eyle
Bu Baḥre’d-dīn gedā nişīn bil beyt-i āḥzānda⁴⁹

17*

Vezin: - . - - / - . - - - / - . - - / - . -

- 1 Mātemiñle dīde-kanım Yā Hüseyn-i Kerbelā
Ḥasretiñle dil-sūzānım Yā Hüseyn-i Kerbelā
- 2 Göremez bir laḥza çeşm[im] ḥ‘āb-ı rāḥat bî-riyā
Zıkr ü fikriñle müdāmım Yā Hüseyn-i Kerbelā
- 3 Dürr-i pāk-i Muşṭafā’siñ ma‘ deniñ de Fāṭıma
Rāhına fedā-yı cānım Yā Hüseyn-i Kerbelā
- 4 Fāṭımā binti Muḥammed Muşṭafā ümdür saña
Medḥine ‘āciz zebānım Yā Hüseyn-i Kerbelā
- 5 Şāh ‘Aliyyü’l-Murtażāya tāc-ı dīn başında seniñ
Cān-nişār-ı ḥāk-i pāyım Yā Hüseyn-i Kerbelā
- 6 Nice kaçd etdi saña ḳavm-i Yezīd-i bî-amān
La‘ netullāh bî-şümārım Yā Hüseyn-i Kerbelā
- 7 Ḳadr-i pākiñ bilmeyip kıydı o zālīm Şimr-i ḥar
Aña her dem[de] belāyım Yā Hüseyn-i Kerbelā
- 8 Rūz şeb ibni Ziyād’la ibni Sa‘ d’a la‘ nete
Bu ḥuşūşa mübtelāyım Yā Hüseyn-i Kerbelā

- 9 Meşrebim her dem Hüseyn[î]-meşreb ile yâ İlâh
Her nefes budur amânım Yâ Hüseyn-i Kerbelâ
- 10 Cümle Âl-i Muştâfâ düşmânına düşmâneyim
Dostlarına muhlişânım Yâ Hüseyn-i Kerbelâ
- 11 Bu belâ-yı Kerbelâ'ya ' arş-ı a' lâ kıan döker
Nice dinsin âh figânım Yâ Hüseyn-i Kerbelâ
- 12 Kıl kıabül bu Bahrî kemter kıulu ceddiñ ' aşkına
Bende-i Âl-i ' Abâyım Yâ Hüseyn-i Kerbelâ

18*

Vezin: . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

- 1 Bugün şâhım şehîd oldu şehâdet vaqtidir şimdi
O mazlûm ehl-i beyt cümle firâkat vaqtidir şimdi
İmân ehli eder feryâd harâret vaqtidir şimdi
O hâ'in fitne-i Mervân'a la' net vaqtidir şimdi
- 2 Muharrem mâhınıñ cum' a gününde Şâh şehîd oldu
O mazlûm ehl-i beyt beyninde mâtem âh sedîd oldu
İmân ehli eder feryâd harâret vaqtidir şimdi
O hâ'in fitne-i Mervân'a la' net vaqtidir şimdi
- 3 Firâk-ı gönçamızla ehl-i imân ' andelîb oldu
Buña içdâm eden zâlim o dem Hâk'dan ba' id oldu
İmân ehli eder feryâd harâret vaqtidir şimdi
O hâ'in fitne-i Mervân'a la' net vaqtidir şimdi
- 4 O şâh-ı Kerbelâ'ya da' vet etdiñ ...⁵²
O ma' şümlara Hâk'dan kırkımayıp kıydıñ fuzüllükle
İmân ehli eder feryâd harâret vaqtidir şimdi
O hâ'in fitne-i Mervân'a la' net vaqtidir şimdi

- 5 Be hey hâ'in Hüseyin'e nice cevri etdiñ şusuzlukla
İmân ehlin düşürdüñ mâteme fısk u fücûrlukla
İmân ehli eder feryâd harâret vaqtidir şimdi
O hâ'in fitne-i Mervân'a la' net vaqtidir şimdi
- 6 Bu ahvâle Muhammed Muştafa râzı degil billâh
Hużûrunda eder da' vâ ' Aliyyü'l-Murtazâ vallâh
İmân ehli eder feryâd harâret vaqtidir şimdi
O hâ'in fitne-i Mervân'a la' net vaqtidir şimdi
- 7 Hemân rûz-ı kıyâmetde eder şakk-i girîbân şâh
Muhibb-i hanedân cümle bu ahvâle ederler âh
İmân ehli eder feryâd harâret vaqtidir şimdi
O hâ'in fitne-i Mervân'a la' net vaqtidir şimdi
- 8 Gel ey dil hasret-i Şâh ile cigeriñ kebâb eyle
O mazlûm ehl-i beytiñ hâline çeşmiñ sil-âb eyle
Ki terk-i hubb-i dünyâ eyleyip mülküñ harâb eyle
O şâhiñ mâtemiyle Bahriyâ cismiñ türâb eyle
İmân ehli eder feryâd harâret vaqtidir şimdi
O hâ'in fitne-i Mervân'a la' net vaqtidir şimdi

19*

Vezin: . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

- 1 Bugün ' âlem baña başdan başa dâr-ı cahîm oldu
Vücûdum derd ü gam hicrân ile naqs-ı saķîm oldu
- 2 Dem-â-dem âh edip dil tâzeler derd-i şehensâhı
Yok [i]se bir nefes çıkmaz gönülde dil ' alîm oldu
- 3 Egerçi Kerbelâ meydâni hâzır olsa hayretde
Kalıp der idi ki Yâ Rab bugün emri ' aẓîm oldu

- 4 Baña şabr et deyü vâ' iz naşîhatler kılar dâ'im
Nice şabr edeyim âh Kerbelâ hûnla nemim oldu
- 5 O mazlûm ehl-i beytiñ zârını Bahrî tıyar her an
Aniñçün her ta'âm kaçrân u meşrûbât hamim oldu

Sonnotlar

- ¹ Kerbelâ hadisesi ile ilgili bk.: Köksal 1984; Algül 2009.
- ² Mersiye ve Kerbelâ mersiyeleri ile ilgili bk.: Çağlayan 1997; Toprak 2004; Çiftçi 2008; Arslan – Erdoğan 2009.
- ³ Maktel hakkında bk.: Karahan 1939; Güngör 2003.
- ⁴ Muharremiye hakkında bk.: Uzun 2006.
- ⁵ Bahreddin Divânı tarafımızdan yayına hazırlanmaktadır.
- ⁶ Makale için dergi tarafından belirtilen sınırı aşmamak için mersiyelerin bir kısmına yer verilmemiştir.
- ⁷ Bu ve bundan sonraki numaralandırmada ilk sayı metindeki şiirlerin numarasını ikinci sayı ise o şiirin mısra veya bendini göstermektedir.
- * 4. sayfa, 13. şiir.
- ⁹ Mısraın vezni bozuk.
- * 14. sayfa, 40. şiir.
- * 17. sayfa, 53. şiir.
- ¹² “O’nda (Kur’ân) asla şüphe yoktur.” Bakara, 2/2.
- * 17-18. sayfa, 54. şiir.
- ¹⁴ Şiirin bazı mısraları “müstef’ilün müstef’ilün” kalıbına uymakla beraber, vezni 8’li hece ölçüsüdür.
- * 22. sayfa, 70. şiir.
- ¹⁶ Mısraın vezni bozuk.
- ¹⁷ Vermedi bir kaçre şuyu: metinde “Bir kaçre şu vermedi”.
- ¹⁸ Hâşre dek tâ kan aksın: metinde “Kan aksın tâ hâşre dek”.
- ¹⁹ Mısraın vezni bozuk.
- ²⁰ Beytin her iki mısraında da vezin bozuk.
- * 29. sayfa, 95. şiir.

²² “Benim Allah ile ...”. Lī ma‘ allāh, “Benim Allah ile öyle anlarım olur ki, ne bir mukarreb melek, ne de gönderilmiş bir nebi öyle bir yakınlığı elde edebilir.” meâlinde rivayet edilen sözden alınmadır (Yılmaz, 1992: 115).

²³ Hünla: metinde “Hün ile”.

²⁴ “Göz bebeği, göz sevinci (gönül açan)”. Bu tabir, göz nûru, gözün aydın olacağı nimet gibi mânâlara gelir; daha çok evlat ve çok değer verilen şeyler için kullanılır. Kur’ân’da üç yerde geçer: Furkân, 25/74; Kasas, 28/9; Secde, 32/17 (Yılmaz, 1992: 96).

* 38. sayfa, 128. şiir.

²⁶ kürs: metinde “kürsî”.

* 40. sayfa, 134. şiir.

²⁸ sâf: metinde “sâfi”.

* 45. sayfa, 150. şiir.

³⁰ Manzume, mütekerrir murabba gibi yazılsa da vezni 16’lı hece ölçüsüdür.

* 51. sayfa, 168. şiir.

³² Mısraın vezni bozuk.

³³ Mısraın vezni bozuk.

³⁴ Mısraın vezni bozuk.

* 54. sayfa, 180. şiir.

³⁶ Mısraın vezni bozuk.

³⁷ Mısraın vezni bozuk.

³⁸ Mısraın vezni bozuk.

* 55. sayfa, 181. şiir.

* 57-58. sayfa, 191. şiir.

* 58. sayfa, 194. şiir.

⁴² Mısraın vezni bozuk.

⁴³ Beytin her iki mısraında da vezin bozuk.

⁴⁴ Mısraın vezni bozuk.

* 70-71. sayfa, 242. şiir.

* 72. sayfa, 246. şiir.

⁴⁷ “... muhabbetten başka...” Şûrâ, 42/23.

⁴⁸ “... yakınlıkta...” Şûrâ, 42/23.

⁴⁹ Mısram vezni bozuk.

* 75. sayfa, 253. Şiir.

* 77-78. sayfa, 262. Şiir.

⁵² Metinde şu şekilde:

* 84-85. sayfa, 287. Şiir.

Kaynakça

- ALGÜL, H. (2009). Kerbelâ Kanayan Bir Yara Gönül Sızlatan Bir Facia. İstanbul: Ensar Neşriyat.
- ARSLAN, M. ve Erdoğan, M. (2009). Kerbela Mersiyeleri. Ankara: Grafiker Yayınları.
- ÇAĞLAYAN, B. (1997). Kerbelâ Mersiyeleri. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Ankara: GÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- ÇİFTÇİ, C. (2008). Divan Şiirinde Kerbelâ Ağıtları. İstanbul: Kevser Yayınları.
- GÖLPINARLI, A. (1992). Alevi-Bektaşî Nefesleri. İstanbul: İnkılâp Kitabevi.
- GÜNGÖR, Ş. (2003). "Maktel-i Hüseyin". Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, 27: 456-457.
- KARAHAN, A. (1939). Anadolu Türk Edebiyatında Maktel-i Hüseyin'ler. İstanbul: Edebiyat Fakültesi Türkoloji Disiplini Mezuniyet Travayı.
- KÖKSAL, M. A. (1984). Hazreti Hüseyin ve Kerbelâ Fâciası. Ankara: Akçağ Yayınları.
- TOPRAK, M. F. (2004). "Mersiye". Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, 29: 215-217.
- UZUN, M. (2006). "Muharremiye". Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, 31: 8-9.
- YILMAZ, M. (1992). Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler. İstanbul: Enderun Kitabevi.